

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Altmış dokuzuncu İnikat

29. IV. 1955 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	504	XI . 1952 tarihli haftalık karar cetvelin-	
2. — Havale edilen kâğıtlar	504:505	deki 4088 sayılı Kararın Umumi Heyette	
3. — Yoklama	506	görüşülmesine dair takriri ve Arzuhal Encü-	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	506	mümeni mazbatası (4/13)	507:510
1. — Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/194)	506:507	2. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve Niğde Mebusu Hüseyin Avni Göktürk'ün, tes-cil edilmeyen birleşmelerle bunlardan doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifi ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/17)	510
2. — Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun 7 nei maddesinde değişiklik yapılmasına dair olan kanun lâyihasının geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (1/67, 3/197)	507	3. — Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokolün Tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası (1/206)	510:511
3. — Irak Âyan Meclisi Riyasetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Irak Âyan Meclisinin selâm ve sevgilerini bildiren tel-grafi	507	4. — 6 Haziran 1947 tarihinde Lâ Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında kanun lâ-yihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/175)	511
5. — Müzakere edilen maddeler	507		
1. — Erzurum eski Mebusu Fehmi Çobanoğlu'nun, Arzuhal Encümeninin 1 .			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Denizli Mebusu A. Hamdi Sancar ve 39 arkadaşının, Belediye Kanununun 23 nci ve ek birinci maddeleriyle 6437 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifini görüşmek üzere Muvakkat Encümen kurulması kabul edildi.

Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, polis ve jandarma karakollarıyla zabıta âmir ve memurları yetiştiren okulların sayısına, yabancı memleketlere tahsile gönderilen zabıta memurlarından ne kadarının meslekte çalıştığına, zabitanın tevhidini için ne gibi hazırlıklar yapıldığına, polis radyosu ile polis ve jandarma telsiz istasyonlarının faaliyetine dair şifahi sualine, Dahiliye Vekili cevap verdi.

Zâbitan Ve Askerî Memurların Maaşatı hakkındaki Kanuna ek 3661 sayılı Kanunun ikinci maddesine bir fıkra eklenmesine,

Millî Müdafaa Vekâleti ile bu vekâlete bağlı teşekküllerde kullanılacak yabancı devlet tebaasından mütehasıs ve ustalarla yapılacak muka-

veleler hakkındaki kanunun birinci maddesinin tadiline,

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanunlar kabul edildi,

Evlilik haricinde doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifinin encümene verilmiş olan maddesi henüz gelmediğinden müzakeresi tehir olundu.

5680 sayılı Kanunun 33 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifinin birinci müzakeresi bitirildi.

29 . IV . 1955 Cuma günü saat 15 de toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili

Kâtip

Samsun Mebusu

Antalya Mebusu

Tevfik İleri

Attîlâ Konuk

Kâtip

Bolu Mebusu

Ihsan Gülez

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Ordu ve Jandarma Kadroları Haricindeki Hidematı Devlette Müstahdem Orduya Mensup Muvazzaf Zâbit ve Muvazzaf Askerî Memurları hakkındaki 1281 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası (1/249) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

2. — 60 milyon liralık iç istikraz akdi hakkında kanun lâyihası (1/250) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — İnhisarlar Beyiyeleri Üçtebirlerinin Harb Mâlûllerine ve Şehit Yetimlerine Tahsis ve Tevzii hakkındaki 1485 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası (1/251) (Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenlerine)

4. — İş Mahkemeleri Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyihası (1/252) (Çalışma ve Adliye encümenlerine)

5. — Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası (1/253) (Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

6. — Türk Havayolları Anonim Ortaklığı kanunu lâyihası (1/254) (Münakalât, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

7. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10. A) numaralı Ek Anlaşmanın tasdikı hakkında kanun lâyihası (1/255) (Hariciye ve Ziraat encümenlerine)

8. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin tadiline ve bu kanuna yeni maddeler ilâvesine dair kanun lâyihası (1/256) (Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

Teklif

9. — Erzurum Mebusu Esat Tuncel'in, Demiryollar ve Limanlar İnşaatı İçin Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Girişilmesi hakkındaki 5413 sayılı Kanuna ek kanun teklifi (2/131) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

Tezkere

10. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Re-

isliği tezkeresi (3/198) (Divanı Muhasebat Encümenine)

Takrirler

11. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, İş Mahkemeleri Kanununun 1 nci maddesinin tefsiri hakkında takriri (4/124) (Çalışma ve Adliye encümenlerine)

12. — Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın, Arzuhal Encümeninin 1. IV. 1955 tarihli haftalık karar cetvelindeki 847 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takriri (4/125) (Arzuhal Encümenine)

Mazbatalar

13. — Atatürk Orman Çiftliğinin 1950, 1951, 1952 ve 1953 yılları bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarına ait raporların gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Bütçe ve Ziraat encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümen mazbatası (3/32,33,34,38) (Ruznameye)

14. — Barut ve patlayıcı maddelerle silâh ve teferruatı ve av malzemesinin inhisardan çıkarılması hakkında kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/221) (Ruznameye)

15. — Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı Kanun ve ekleri gereğince bâzı maddelerden alınan İstihlâk Vergisinin Muamele Vergisi ile birleştirilmesine dair 4939 sayılı Kanunun muvakkat 1 nci maddesine bir fıkra ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununa bâzı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/226) (Ruznameye)

16. — İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı hakkındaki 4250 sayılı Kanunda bâzı değişiklikler yapılması hakkında kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/223) (Ruznameye)

17. — Türkiye Büyük Millet Meclisi 1954 yılı Aralık ve 1955 yılı Ocak, Şubat ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatası (5/14) (Ruznameye)

18. — Mardin eski Mebusu Kemal Türkoglu'nun, Arzuhal Encümeninin 20. I. 1954 ta-

rihli haftalık karar cetvelindeki 7756 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takriri ve Arzuhal Encümeni mazbatası (4/54) (Ruznameye)

19. — Büyük Millet Meclisi Muhasebesi Eşhas borçları hakkında Meclis Hesaplarının Tetkiki Encümeni mazbatasına dair Bütçe Encümeni mazbatası (5/11) (Ruznameye)

20. — Bira, tabii köpüren şarap ve viskinin İstihlâk Vergisine tâbi tutulması hakkında kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/222) (Ruznameye)

21. — İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 16 nci ve 5451 sayılı Kanunla tadil edilen 21 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/224) (Ruznameye)

22. — 1118 sayılı Oyun Kâğıtları İnhisarı hakkındaki Kanunun 4584 sayılı Kanunla maddel 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/207) (Ruznameye)

23. — Amasya Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu ve Jandarma Kadroları haricindeki Hıdematı Devletle Müstahdem Orduya Mensup Muvazzaf Zâbit ve Muvazzaf Askerî Memurları hakkındaki 1281 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/118) (Ruznameye)

24. — Gayrimenkul Kiraları hakkında kanun lâyihası ile Ankara Mebusu Talât Vasfi Öz'ün, Meskenden gayri işlerde kullanılan gayrimenkullerin kiralanmasına, İstanbul Mebusu Fûruzan Tekil ve Celâl Türkgeldi'nin, Millî Korunma Kanununun tadili hakkındaki 6084 sayılı Kanunun değiştirilmesine, Sinob Mebusu Server Somuncuoğlu'nun, bina kiralama, Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, Millî Korunma Kanununun 6084 sayılı Kanunla değiştirilen 30 ncu maddesinin tadiline dair kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/153, 2/6,26,33,35) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Tevfik İleri

KÂTİPLER : Attilâ Konuk (Antalya), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

(Hakkâri mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Ekseriyetimiz vardır, celseyi açıyorum.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Gündem harici söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar, birkaç gün evvel Avustralya'dan bir heyet geldi. Bu heyet 40 sene evvel Çanakkale'de şehit olanların mezarlığını ziyaret etmek üzere tâ uzak memleketlerinden Türkiye'ye geldiler. Bu haberi okuduğum zaman hatırıma, bizim de Kore şehitlerimiz geldi ve niçin biz de onları ziyarete gitmiyelim dedim.

Şimdi arkadaşlarım, biz de mübarek şehitlerimizin ziyaretine gitmek üzere bir heyet seçtim. Zira bu mübarek şehitler Türkiye'de olduğu kadar bütün dünyada en yüksek mevki ihraz etmiş vatanın kahraman evlâtlarıdır. Onları ziyaret demek, ordunun mâneviyatını daha fazla yükseltmek demektir. Bir takrir veriyorum, Millî Müdafaa Encümeninden yahut Umumi Heyetten kur'a ile on kişi seçerek Kore'deki şehitlerimizi ziyarete gitmeleri için. Bu teklifimi lûfen arkadaşlarımla kabul edeceklerine eminim.

REİS — Efendim, muvafık bulursanız bu mevzuu Riyaset Divanı tezekkür etsin ve icabeden şeyi huzuruza arz etsin.

(Muvafık sesleri)

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/194)

26 . IV . 1955

Umumi Heyete

Aşağıda adları yazılı Sayın mebusların hizarlarında gösterilen müddetlerle izinleri, Riyaset Divanının 26 . IV . 1955 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

T. B. M. M. Reisi

R. Koraltan

Bitlis Mebusu Selâhattin İnan, 35 gün, hasta olduğu için, 26 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

Erzincan Mebusu Hüsnü Çanakçı, 45 gün, mazeretine binaen, 27 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

Erzurum Mebusu Rıza Topcuoğlu, 1 ay, mazeretine binaen, 20 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

Kayseri Mebusu Emin Develioğlu, 1 ay, mazeretine binaen, 1 . V . 1955 tarihinden itibaren.

REİS — Efendim, ayrı ayrı okutup reylerini arz edeceğim.

Bitlis Mebusu Selâhattin İnan, 35 gün, hasta olduğu için, 26 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Erzincan Mebusu Hüsnü Çanakçı, 45 gün, mazeretine binaen, 27 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Erzurum Mebusu Rıza Topcuoğlu, 1 ay, mazeretine binaen, 20 . IV . 1955 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Kayseri Mebusu Emin Develioğlu, 1 ay, mazeretine binaen, 1 . V . 1955 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir. .

2. — *Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair olan kanun lâyihasının geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (1/67, 3/197)*

REİS — Tezkereyi okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
29. VII. 1954 tarihli ve 6/2479. sayılı yazıya
ektir.

Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair olup 16. XII. 1952 tarihli ve 6/3442 sayılı yazımızla sunulmuş bulunan kanun lâyihasının iade edilmesine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Başvekili
A. Menderes

REİS — Geriveriyoruz.

3. — *Irak Âyan Meclisi Riyasetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisine Irak Âyan Meclisinin selâm ve sevgilerini bildiren telgrafı.*

REİS — Efendim, Irak Meclisinden, Meclisi-

mizin mesajına cevaben gelmiş bir telgraf vardır, okuyoruz.

Ekselâns Büyük Millet Meclisi Reisliği
Hazretlerine

Ankara

Irak Parlâmento Heyetinin aranızda bulunması münasebetiyle lütfen ibraz buyurulan dostluk ve kardeşlik hissiyatını mutazammın muhterem Meclisinizin 15 Nisan tarihli kararı Âyan Meclisinde tilâvet edildi. Meclisimiz derin ve kıymetli dostluk ve kardeşlik hislerini izhar eden muhterem Meclisinizin bu kararını büyük bir memnuniyetle ve takdirle karşıladı, gerek bu münasebetle ve gerek diğer münasebetlerde coşkun kardeşlik ve dostluk hislerini izhardan geri kalmıyan zati devletlerinin ve muhterem Büyük Millet Meclisi âzalarının cümlesine derin hürmet ve teşekkürlerinin tebliğine beni memur etti. Bu mesajı öteden beri kardeşlik hislerini ve derin hürmetlerini komşu ve kardeşi Türkiye hakkında besliyen Irak'a yeni bir fırsat ve Irak Âyan Meclisinin Büyük Millet Meclisine selâm ve sevgilerini takdim eden kıymetli bir münasebet teşkil etmesidir.

Âyan Meclisi Reisi
Hüseyn Naki Khammas

(Sürekli ve şiddetli alkışlar)

5 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Erzurum eski Mebusu Fehmi Çobanoğlu'nun, Arzuhal Encümeninin 1. XI. 1952 tarihli haftalık karar cetvelindeki 4088 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takriiri ve Arzuhal Encümeni mazbatası (4/13) (1)*

REİS — Mazbatayı okutuyorum.

(Mazbata okundu)

REİS — Mütalâa var mı?

MUHLİS ERDENER (Bursa) — Sayın arkadaşlar; dilekçe sahibi hepinizin bildiği gibi, kolordu kumandanı iken mebus seçilerek bu Mecliste her iki vazifeyi üzerine aldığı halde hizmet görmüş, hepinizin hürmet ettiği ve halen de memleketin selâmet ve saadetine dua et-

mekten başka bir emeli olmıyan emekli General Cafer Tayyar'dır. O zaman bu general gibi, kısmen aramızda henüz bu şerefli vazifeyi görmekte devam eden ve kısmen de ebediyete intikal etmiş bulunan birtakım generaller o günün siyasi sebeplerinden dolayı içtihat ve görüşleri bakımından cezai bir muameleye tâbi tutulmuşlardır, bu cezai muamelenin mesnedinin de tamamıyla indi ve gayrikanuni olduğunu şimdi hayatta olan dilekçe sahibi tarafından iddia edilmektedir.

Müsaade ederseniz sizleri tenvir maksadı ile bu işin biraz teşrihini yapayım.

Arkadaşlar, bir zatın sicillen tekaüt edilebilmesi için muayyen şartların tekevvün etmesi lâzımdır. Meselâ, kifayetsizlik, ahlâki zayıf, ve buna mümasil efal ki, Tekâüt Kanununda bunlar yazılıdır. Dilekçe Komisyonunun mazbatasında bunları tasrih ve ifade eden bir tek keli-

(1) 6 ya ek sayılı mazbata zaptın sonundadır.

me yoktur. sadece eşkâle uymak suretiyle muameleyi tasdikle iktifa etmiştir.

Kolordu kumandanlığı yapan ve aynı zamanda Meclisde şerefli vazife gören bu arkadaşımız lâlettayin bir şahıs olmayıp bilgi ve ahlâk bakımından kalburüstü bir kimsedir. Her iki vazifeyi bir zatın uhdesinde birleştiremeyeceği mevzu bahsolunca askerî vazifesinden istifa ederek ayrılıyor teşriî vazifesine devam ediyor. Şimdi istifa ettiği güne kadar parfait yani mükemmel, âlim ve kâmil bir insan olarak tanılan bu adam teşriî vazifesindeki hattı hareketiyle birden bire bütün emeklerinin neticesinden, mahsulünden mahrum olacak bir ceza ya mâruz bırakılıyor. Ve tekaüt ediliyor. Ve tekaütlüğünün sebebini de kumandanlıkla mebusluk gibi iki vazifeden mebusluğu tercih etmekle yüksek kumanda mevkiinde buhran yaratmış olmakla itham edilerek tekaüde sevk edilmiş bulunmaktadır. Sebep budur. Bizzet bu ifade dahî bu zatın yüksek kumanda mevkiinde kalmasında büyük faydalar olduğunu ispat ediyor. Kaldı ki; fânî olan her insan gibi bu arkadaşın da ölümünün kumanda mevkiinde buhran yaratacağını iddia etmek ve bu yüzden tekaüde sevk etmek, bütün haklarını keenlemeyekün addetmek ne kanuni ne de ahlâkidir.

İşte müştekinin şikâyet ettiği nokta budur. Bu noktadan iadei muhkeme rica etmektedir. Fakat Dilekçe Komisyonunca bu cihet tâmik edilmemiştir. Sadece ilk tetkikatta görüldüğü gibi, zaten her hangi bir devirde olursa olsun, hangi zamanda olursa olsun, bu gibi cezalar tatbik edilirken tabî eşkâlî kanuniyeye riayet edilir, kanuna uydurulur. Bunda da bu beyan Askerî Âli Şûraya arz edilmiş ve onun tasvibi alınmıştır. Ama arz ettiğim gibi sadece, kumanda mevkiinde buhran yaratmıştır, sözü bir insanı muvaffakiyetle başardığı işlerden mahrum edecek bir sebep olmadığını zannediyorum ki, hepiniz takdir buyurursunuz.

Şimdi bu arkadaşımız ne istiyor? Ben diyor bu memlekete hizmet ettim, vicdanî ve mânevi vazifemi bihakkin ifa ettim, bunun için hiçbir mükâfat istemiyorum, bu benim vatan borcumdur yaptım, ama hayata gözlerimi kaparken çoluk, çocuğuma ve tarihe karşı sicillen tekaüde sevk edilmiş, demekki kusurlu bir insanmış diye fena bir şöret ve unvan bırakmak istemi-

miyorum. Meclisi Âlinin insafına, atıfetine, şefkatine sırf bu bakımdan iltica ediyorum.

Arkadaşlar; hepimiz biliyoruz ki, kaziyei muhkeme teşkil etmiş, aledderecat kaza mercilerinden geçmiş katî bir karara Meclisin müdahale etmesi teamül değildir. Fakat şekil bakımından böyle olmakla beraber, hakikat ve adalet bakımından bu kadar bâriz haksızlık karşısında Meclisi Âlinin sâkıt kalacağını tahmin etmediği için bu vatandaş son merci olarak Yüksek Meclise başvurmuştur. Ben de Yüksek Meclisten bu zatın mahkemesinin iade edilmesini tekrar tekrar istirham ediyorum arkadaşlar. Karar Yüksek Meclisinizindir.

REİS — Hikmet Bayur.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Arkadaşlar, General Cafer Tayyar'ın durumu birkaç yönden incelenmelidir. Eğer işi yalnız hukuk ve yazılmış metinler bakımından ele alırsak Dilekçe Komisyonu haklıdır. Mantık gayet güzel yürüyor. Tarihe karşı Cafer Tayyar'ın durumunu ele alırsak yine Cafer Tayyar haklı değildir. Çünkü o, eskisi gibi mi devam etmemiz yoksa yeni birtakım inkılâplar mı yapmamız icabettiği bir devirde, mücadele devresinde, bir tarafı tutmuş ve onun tuttuğu taraf bugün galip gelmiş olsaydı medeni dünyadaki şerefli mevkiimizi alamıyacak ve inkılâpları yapmamış olacaktık. Bu bakımdan da Cafer Tayyar'ı haklı göremeyiz. Lâkin bu mülâhazalar üstünde yazılmamış, vicdanlarda yaşayan bir adalet mefhumu vardır. O adalet mefhumu Cafer Tayyar'a, istediğini vermeyi gerektirir. Cafer Tayyar Kuvayı Milliye devrinin en çetin günlerinde Trakya'nın savunmasını üzerine almıştır. İstanbul'da düşmanların kuklası olan Padişah, denizlerde düşmanların donanmaları, karada Yunan ordusu. Bu şartlar altında sırf şeref için, sırf Trakya kan dökülmeden verilmiştir denilmesin diye ortaya atılmış, yaralanmış, esir düşmüş. Kendisinin bu hareketi bir kahramanlıktır.

Müracatı kanuni metinlere karşı haksızdır. Ama vicdani kanaati onu bu yola sevk etmiştir.

Meclisimiz, en yüksek adalet duygularıyla hareket eden bir mercedir. Bence Cafer Tayyar Paşanın istediği kabul edilmelidir. Bu, Türk kahramanlığına, Türk geçmişine karşı bir kadirşinaslık olacaktır. Bunu esirgememenizi ben de rica ediyorum. Esasen Arzuhal Encümeninin hikmeti nedir. Burada görüyoruz; daima münakaşalar

oluyor, adli mercilerden geçmiştir, deniyor. Arzuhal Encümeninin vazifesi yüksek adalet mefhumunu, bazan mahkemelerde, şurada burada tecelli edemiyen, yazılı metinlere bağlı kalanlar karşısında tarihin, Türklüğün yüksek duygularını ifade etmektir. Meclis bugün bu durumdadır. Meclis, umarım ki, Cafer Tayyar'ın istemiş olduğunu kabul edecektir. (Alkışlar)

REİS — Hulûsi Köymen buyurun.

HULÛSİ KÖYMEN (Bursa) — Muhterem arkadaşlar; hukuki vaziyeti üzerinde müzakeresi cereyan eden arkadaşın şahsiyeti milletimiz tarafından daima şükranla yâdedilen ve hizmeti de bu memleket için çok meşkûr olan bir vatandaşdır. Bunda şüphe yoktur. Yalnız bu arkadaşın tekaüt edilmesi dolayısıyla uğradığı gadrin tamiri için kendisi tarafından vâkı müracaat üzerine, Dilekçe Encümeninin verdiği karar etrafında burada konuşulan hususların iki cepheden mütalâa edilmesi lâzımgelir. Birisi, gerek Muhlis Erdener ve gerekse Hikmet Bayur arkadaşlarımızın söyledikleri gibi bu memlekete yaptıkları büyük hizmetlerin viedanlarımızdaki tepkisine değer ve kıymet vererek bu vatandaşın ömrünün bu deminde insani duygularımızla, viedani hislerimizle tatmin etmek lâzımgelir. Elimizde mevcut olan hukuki ve kanuni kalıpların bizi böyle bir karara sevk edecek kadar seyyal olmadığını bilmekle beraber bu kalıplardan, bu kanuni kaidelerden uzaklaşarak dileğini yerine getirmek doğru olur. Çünkü, diyorlar ki, hukukun üstünde bir de millî hissiyat ve viedan vardır. Buna aynen iştirak etmek mümkün olamaz, arkadaşlar. Çünkü Büyük Millet Meclisinin her şeye kaadir olduğunu, evvelâ kabul ederiz. Ama Büyük Millet Meclisi her şeyden evvel kendisinin vaz'ettiği kaidelere ve nizamlara bağlı, selâbetli bir müessese olması haysiyetini de muhafaza mecburiyetindedir. Eğer hukuk esaslarında kendisinin vaz'ettiği kanunlardan şu ve bu hislerle inhiraf edecek olursa Anayasanın ruhu zedelenmiş ve doğrudan doğruya Millî Meclisimizin istinadettiği temel yıkılmış olur, kanaatindeyim. Şimdi millî viedanın ve millî hislerin tezahürü için bir yol vardır. Fakat o yol bu yol değildir. Dilekçe Encümenimizin millî hislerimizi tatmin etmesine bugün imkân kalmamıştır. Eğer Cafer Tayyar Paşanın gördüğü hizmetlerine şükranla mukabelede bulunmak istiyorsak bunun yolu hususi

bir kanun yoludur. Bu kanun teklifini getirirler, o zaman Meclisimizin reyi, kararı mâkul ve hukuki olan yol tecelli eder. Bendenizin mâruzatım encümen kararının gerekçe itibariyle, hukuki selâbeti itibariyle her hangi bir tağyir ve tadile müsait bir karar olmadığını ve bu kararın muhafaza edilmesi lâzımgeldiğini arz ve ifade etmek olacaktır. Eğer itiraz eden arkadaşlarımız ısrar ediyorlarsa, arz ettiğim gibi, hususi kanun teklif etmek yoluna teşebbüs edebilirler. (Brabo sesleri).

REİS — Hâmid Şevket İnce.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Erzurum) — En elemli bir günümde bu kürsüyü işgal etmek istemiyordum. Fakat ne yapayım ki, merhum kardeşimin ruhu bende de mevcut olduğu için duramadım, huzuruza geldim.

Arkadaşlar, bu dâva, Meclise girdiğimden beri musirren ve mukibben takibedegeldiğim, üzerinde durduğum bir mevzudur. Cafer Tayyar Paşayı yakından tanımam, kardeşimin çok iyi arkadaşı idi. Bu itibarla söyleyeyim mi, söylemiyeyim mi diye bir viedan muhasebesi yapmak zorunda kaldım ve söylersem ne olur, söylemezsem yeminime sadakatim bozulur mu diye yaptığım viedan mücadelesinde, viedanım, vazifeni gör, Hâmid Şevket, dedi ve beni bu kürsüye itti.

Arkadaşlardan bilhassa Hikmet Bey meseleyi üçe bölüyor, ikisinde kendisini haksız buluyor. Üçüncüsünde adalet-hissini hâkim kılmak istiyor. Adalet, bir lâfzı mücerrettir. Adalet, kanunla kitapla ifade olunur. Adalet adam asıyor, benim mücrim dediğime siz mâsun diyorsunuz. Benim maznun dediğime siz beriüz-zimme diyorsunuz. Bakınız, telâffuzumuzun tehalüf ve temevvücüne ve tehalüfü efkâra.

Binaenaleyh bu mefhumu mücerredin peşine takilip bu zatı taltif etmeye doğru gitmek, çok hatalı bir yol üzerinde yürümek demektir ki bu doğru değildir. Bu kürsü nizam kürsüsü, bu kürsü kanun kürsüsüdür. (Bravo sesleri ve alkışlar)

Hikmet Bey, sen mücahit ve mücadil bir arkadaşsın. Kendi boyunca muhalledatin vardır. Ben seni yüksek eserleriyle ve daima yükselmiş görerek iftihar ediyorum. Fakat senin dudakların asla kanunsuzluğu teklif etmemelidir. Adalet lâfzı mücerredinin altında

bir hükmü kanuniyi iskata varmamalıdır. Senden böyle bir mütalâa beklemiyordum. Sen kanunu yürütmeli, nizama intibak etmelisin. Senden beklenen budur. (Alkışlar) Bu memlekette hele bu kürsüden hukuk mefhumuna, mektup ahkâma riayet edilmediği gün, bu Meclisi feshetmeli, hattâ diktatörlüğe kadar gitmelidir. Kanuna aykırı hareketin bence başka mânası yoktur Kanun, kanundur. O, yerine yeni bir hüküm konuncaya kadar muta ve muhteremdir. Bu itibarladır ki Arzuhal Encümeni çok haklı, çok yerinde, çok prensibe dayanan bir kararlar karşımıza çıkmış ve vaziyeti izah etmiştir.

Muhlis Erdener'i çok yakından tanırım ve derin bir hürmet ve muhabbetle kendisini kucaklarım. Vicdanının sesini veriyor. Doğru. Ben de müsaade buyursun, vicdanımı kanun karşısında bir tarafa terk ederek nizama içtimaiyeyi tesis ederek milletleri yürüten kanun yönünden söz söylüyorum. Vicdan hepimizde vardır. O da zaten lâstik top gibidir. Nedir o vicdan? Müsterek bir vicdanı ancak harb zamanında vatan tehlikesi anında düşünülen bir müsterek kuvvet olarak kabul ederim. Ama vicdan duygusunu, kanuna karşı, kanunu yıkarak yaşatamam ve onu kabul edemem. Parti Grubu Başkanımız Hulûsi Köymen'in teklifi veçhile ancak bir kanun, hususi bir kanun yapılabilir, başkaca yapılacak bir şey yoktur.

Bilhassa Muhlis Erdener arkadaşına bir şeyi hatırlatmak isterim. Bir kanun yerinde, bir kanunun tatbiki makamında bulunan, adli âmirlik mevkiini işgal eden bir zat, yani kordü kumandanı hepimizden daha iyi bilir ki yapılan haksız muamelelerde gidilecek yol malûmdur. Hakkında böyle bir muamele tatbik edilmiş mevzuatı cariyeyi, askerî mevzuatı cariyeyi herkesten evvel bilmesi lâzımgelen general, kanunun tatbiki için, haksızlığına inandığı muamele hakkında idari yollara müracaat edecekti. Sükût etmiş. Sükût ne demek? Mecellenin çok yerinde olan bir hükmünü söyleyeceğim : Ma'rızı hacette sükût ikrardır, kabuldür. Sükût etmek, razıyım demektir. Bu itibarla bidayeten rızadide olduğu halde ve aradan yıllar ve uzun yıllar geçtiği halde seslenmedi. Bugün bir arkadaşımızın, yüzde yüz haklı dahi olsa, kanunun maverasına atlıyarak, hakkımı verelim demesinde bir isabet görmü-

yorum. Bununla beraber demek istiyorum ki, yalnız ve yalnız kanun söz sahibi olsun. Biz mebuslar, erkeği dışı, dışıyı erkekten başka her şey yaparmışız. Böyle şey olmaz arkadaşlar. Bana Reis der ki; Nizamnameye muhalif hareket ediyorsun, söz söyleyemezsin. Ben derhal susarım. İşte kanun sesi beni susturdu. Demek istiyorum ki; nefsülemirde ne kadar haklı ve adaletle kucaklanırsa kucaklansın, cari mevzuat dairesinde hakkını istimal etmeme-sinden dolayı muamele idareyi kabullenmiştir. Dönüp de evlâdü iyale böyle bir sicil bırakmak için Meclise gelmesinde isabet yoktur. Ben de encümen kararının tasdikini Heyeti Muhteremeden rica etmekteyim.

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Encümen mazbatasını, 4088 sayılı Kararın tasvibini mutazammın olan mazbatayı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiş ve itiraz, reddedilmiştir.

2. — *Rize Mebusu İzzet Akçal ve Niğde Mebusu Hüseyin 'Avni Göktürk'ün, tescil edilmiyen birleşmelerle bunlardan doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifi ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/17)*

REİS — Adliye Encümeninden madde gelmediği için gelecek İnikada bırakıyoruz.

3. — *Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokolün Tasdikine dair kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası (1/206) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum :

Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokolün Tasdikine dair Kanun

MADDE 1. — Belgrad'da 20 Eylül 1954 tarihinde imzalanan «Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokol» kabul ve tasdik edilmiştir.

(1) 253 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir efendim.

4. — 6 Haziran 1947 tarihinde Lâ Haye'de kurulan Milletlerarası Beratlar Enstitüsü'ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/175) (1)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yoktur. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 Haziran 1947 tarihinde Lâ Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında Kanun

MADDE 1. — 6 Haziran 1947 tarihinde Lâ

(1) 254 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

Haye'de, Holânda, Belçika, Fransa ve Lüksemburg hükümetleri tarafından müştereken kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne, ilişik anlaşmada yazılı esaslar dâhilinde iltihaka ve ihtiraları lüzumunda re'sen yenilik vasfının tetkikine tâbi tutmaya ve bu enstitüde müte-hassıs memurları, asli vazifelerine hâlel gelmeksizin vazifelendirmeye hükümet mezundur.

REİS — Madde üzerinde söz istiyen yoktur. Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

Ruznamemizde görüşülecek başka madde olmadığı için 2 Mayıs 1954 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Celseyi kapatıyorum.

Kapanma saati : 15,40

Devre : X
İçtima : 1

S. SAYISI : 6 ya ek

**Erzurum Eski Mebusu Fehmi Çobanoğlu'nun, Arzuhal Encümeni-
nin I . XI . 1952 tarihli haftalık karar cetvelindeki 4088 sayılı Ka-
rarın Umumi Heyette görüşülmesine dair tavrı ve Arzuhal Encü-
meni mazbatası (4/13)**

17 . XI . 1952

Yüksek Başkanlığa

Dilekçe Komisyonunun 1 . XI . 1952 tarihli ve 42 sayılı haftalık karar cetvelindeki 6 . V . 1952 tarihli ve 4088 sayılı Emekli General Cafer Tayyar Eğilmez'e ait Kararın Kamutayda görüşülmesini arz ve teklif eylerim.

Erzurum Milletvekili
Fehmi Çobanoğlu

Arzuhal Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Arzuhal Encümeni

Zat ve Kâğıtış. No. : 6859

Arzuhal En. No. : 6331

Esas No. : 4 - 13

Karar No. : 3

19 . XI . 1954

Yüksek Reisliğe

Emekli General Cafer Tayyar Eğilmez'in, indî ve gayrikanuni bir şekilde; siyasi mülâhazalara yer verilmek ve ikramiyeden dahi mahrum bırakılmak suretiyle hakkında tatbik olunan tekaütlük muamelesinden şikâyeti mutazammın; 31 Ocak 1951 tarihli müracaatı üzerine Arzuhal Encümenince müttehaz ve haftalık karar cetvelinin 1 . XI . 1952 tarih ve 42 sayısında münderiç ve talebin kısmen kaza merciince incelenmiş ve kısmen de bu mercilerce incelenmesi lâzımeleceğinden bâhis bulunan 6 . V . 1952 gün ve 4088 sayılı Karara; Erzurum Mebusu Fehmi Çobanoğlu tarafından Umumi Heyette görüşülmesi talebi ile yapılmış olan itirazı üzerine bu bapdaki dosya encümenimizce incelenmiştir.

Dosya muhtevasına nazaran : Müstedinin

9 . I . 1928 tarihinde 1120 sayılı müşterek kararname ile siciline biraen tekaüde sevk olunduğu ve müddeti hizmetinin de 29 sene 10 ay ve 8 gündün ibaret bulunması itibarı ile kendisine ikramiye verilemediği anlaşılmakta ve bu mevzuda açtığı idari dâvanın da 10 Teğrisani 1928 gün ve Devlet Şûrası Deavi Dairesi 710 sayılı kararı ile reddedilmiş bulunduğu görülmektedir.

Bu duruma göre; talep; yapılan tekaütlük muamelesinin o tarihte mer'i Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununa aykırı bulunmasına binaen; iptalini ve keza ikramiye hakkının itasını mutazammın bulunması itibarı ile tamamen kaza merciinin tetkikına tâbi bir mesele olarak tezahür etmekte ve nitekim ikramiyenin verilmesine mütaallik olan kısmı dahi bu mercice tetkik ve reddedilmiş bulunmaktadır. Gerek

Teşkilâtı Esasiye Kanununun 54 ncu maddesinin : Hâkimlerin; bütün dâvaların görülmesinde ve hükmünde müstakil oldukları ve bu işlerine hiçbir türlü karışılmıyacağı şeklindeki mutlak ifadesi ve gerekse Dahilî Nizamnamenin Arzuhal Encümeninin vazifeelrini tâyin ve tesbit eden 53 ncu maddesi ve mezkûr maddeler hükmünü müeyit bulunan 311 sayılı Yüksek Meclis Kararı karşısında itiraza uğrıyan selef komisyon kararının isabetli bulunduğu netice ve kararına varılmıştır. Bu bakımdan eski kararın aynen kabulü ile itirazın reddi hususunun Umumi Heyetin Yüksek tasviplerine sunul-

ması işbu mazbatamızla arz olunur.

Arzuhal Encümeni Reisi Mazbata Muharriri
Konya Bingöl
A. F. Açoğlu N. Aras
Kâtip
Elâziğ Afyon K.
Selâhattin Toker S. Koraltan
Çorum Edirne
H. Ortakçoğlu A. Cemal Köprülü
Kastamonu Malatya Mardin
M. Â. Mühto A. Köroğlu B. Erdem
Mardin
R. K. Timuroğlu

Arzuhal Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Arzuhal Encümeni

Zat ve Evrak No. : 6859

Arzuhal En. No. : 6331

Karar No. : 66

Esas No. : 4 - 13

25 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Sebk eden yararlı hizmetlerine ve tamamen müspet olan sicillerine rağmen, indî, gayrikanuni ve siyasi mülâhazalara binaen; 9 . I . 1928 tarih ve 1120 numaralı Kararname ile tekaüde sevk olunan Kolordu Kumandanı General Cafer Tayyar'ın, hakkındaki bu muamelenin iptalini mutazammın vâkı müracaatı üzerine; selef encümence mütehzaz ve «Talebin kısmen kaza mercieince incelenmiş ve kısmen de bu mercilerce incelenmesi lâzımgelen bir hususla ilgili bulunması itibarı ile muamele tâyinine mahal görülmediğine» dair olup, encümenimizce de itirazın tetkik ve musip görülerek; 19 . XI . 1954 tarihli ve 4/13 sayılı mazbatamızla arz ve takdim kılınan 26 . V . 1952 gün ve 4088 sayılı karar; Umumi Heyetin 26 . XI . 1954 tarihli İnikadında yapılan müzakeresi sırasında; Bursa Mebusu Muhlis Erdener ve İstanbul Mebusu Tahsin Yazıcı taraflarından «Yüksek kumanda mevkiinde bulunmuş ve Millî Mücadelede mühim hizmet ve yararlık göstermiş olduğu malûm bulunan adı geçen hakkındaki kararın mucip sebebi olan sicil meselesinin bir kere de Hükümetçe tetkik edildikten sonra muamele

tâyini» için yapılan teklif tasvip buyurulmakla tekrar encümenimize tevdi kılındığından, mezkûr dosya ve teklif dairesinde Başvekâlet tarafından yapılan tetkikatı belirten tezkere ve müşteki tarafından ahiren yapılmış olan müracaatlar ve gönderilen vesaik yeniden tetkik ve müzakere edildi.

Müstedî Cafer Tayyar yaptığı müracaatlarda ezcümle: hakkındaki tekaütlük muamelesinin tarihte mer'î Askerî Tekaüt ve İstifa ve Askerî Usulü Muhakemat ve Terfi kanunları ile Sicil Talimatının ilgili maddelerine aykırı ve kararnamede ifade olunan sicil durumunun da tamamen şekli bir beyandan ibaret bulunduğunu, zira; hakkında tatbik olunan muamelenin hakiki âmîlinin; siyasi görüş ve noktai nazarının o tarihteki iktidarın noktai nazar, efal ve harekâtına engel teşkil edeceği düşüncesi olduğunu ve böyle bir zihniyet karşısında kaza yoluna başvurmakta da bir faide mülâhaza olunamayacağından bu yola da gitmediğini ve diğer müracaatlarında bahsettiği; ikramiyeden mahrum bırakılması keyfiyetinin de mücerret mâruz bırakıldığı gayrikanuni muameleyi teba-

rüz ettirmeye mâtuf bulunduğunu, yoksa bu mevzuda her hangi bir talebi olmadığını ifade ederek; bu kanunsuz tasarrufun tashih ve kanuni şekle ircamı talebetmiştir.

Dosyada mevcut vesaike nazaran; müşteki Kolordu Kumandanı iken Edirne Mebusu olarak Meclise iltihak edip teşriî vazifeyi tercih etmesine binaen, adları yazılı diğer paşalar meyanında 5 . XI . 1340 tarihli Kararname ile istifası kabul olunduğu, keza Millî Müdafaa Vekâletine yapılan ve mumaileyhin vaziyeti siyasiyesi hakkındaki kanaati müş'ir 26 Ağustos 1926 tarihli Erkâm Harbiyei Umumiye Reisliği teklifi ve Âli Şûrayı Askerinin mütalâa ve tasvibi üzerine, zikrolunan 1928 tarihli Kararname ile «Ordu açığında bulunduğundan, siciline binaen; tekaüdlüğünün tasdik kılındığı».

İkramiye mevzuunda açtığı dâvanın da Devlet Şûrası Deavi Dairesinin 710 sayılı kararı ile reddelimiş bulunduğu anlaşılmaktadır.

Başvekâletin beyan olunan 9 . III . 1955 tarihli tezkeresinde ezcümle : Türkiye Büyük Millet Meclisine intihabedilen ve edilecek olan bilûmum mensubini askerîyenin tâbi olacakları şerait hakkındaki 19 Aralık 1339 tarihli ve 385 sayılı Kanun (Nisabı Müzakere Kanununun 4 neü maddesi şumulüne giren mebusların vazifeleri uhdelerinde buldukça tamamen kavanin ve nizamtı askeriye ahkâmına tâbi olup Meclis müzakeratına iştirak edemeyecekleri) hükmünü vaz'etmiş bulunduğundan 7 nei Kolordu Kumandanı iken aynı zamanda Edirne Mebusu olan mumaileyhin; mebusluğu tercih ile kumandanlıktan istifa eylediği, bu suretle ordu açığında iken en yüksek sicil âmiri olan Erkâm Harbiyei Umumiye Reisi tarafından yazılan (yukarda işaret olunan) tezkerede münderiç sebeplere binaen; zikrolunan kararname ile tekaüde sevk olunduğu ve mer'i Sicil Talimatnamesine göre sicilleri arasındaki mübayenet sebebiyle de talimatnamesine teyfikân Âli Askerî Şûradan mütalâa istenildiği ve Şûranın 1 Kânunusani 1928

tarihli içtimasında tekaüde sevki tasvibolunduğu; katî mahiyette olan bu siciline göre tekaüde sevk edilmiş bulunan müştekinin; bu mevzu hakkında, sukutu hak müddeti içerisinde kaza merciine de müracaat etmemiş olduğu açıklandıktan sonra; Ordu Sicil ve Tercümeihal Talimatnamesinde yazılı usul ve merasim dairesinde tekemmül edip katî mahiyet iktisabetmiş bulunan sicil meselesinde mevzuata aykırı bir cihet olmadığı bildirilmiştir.

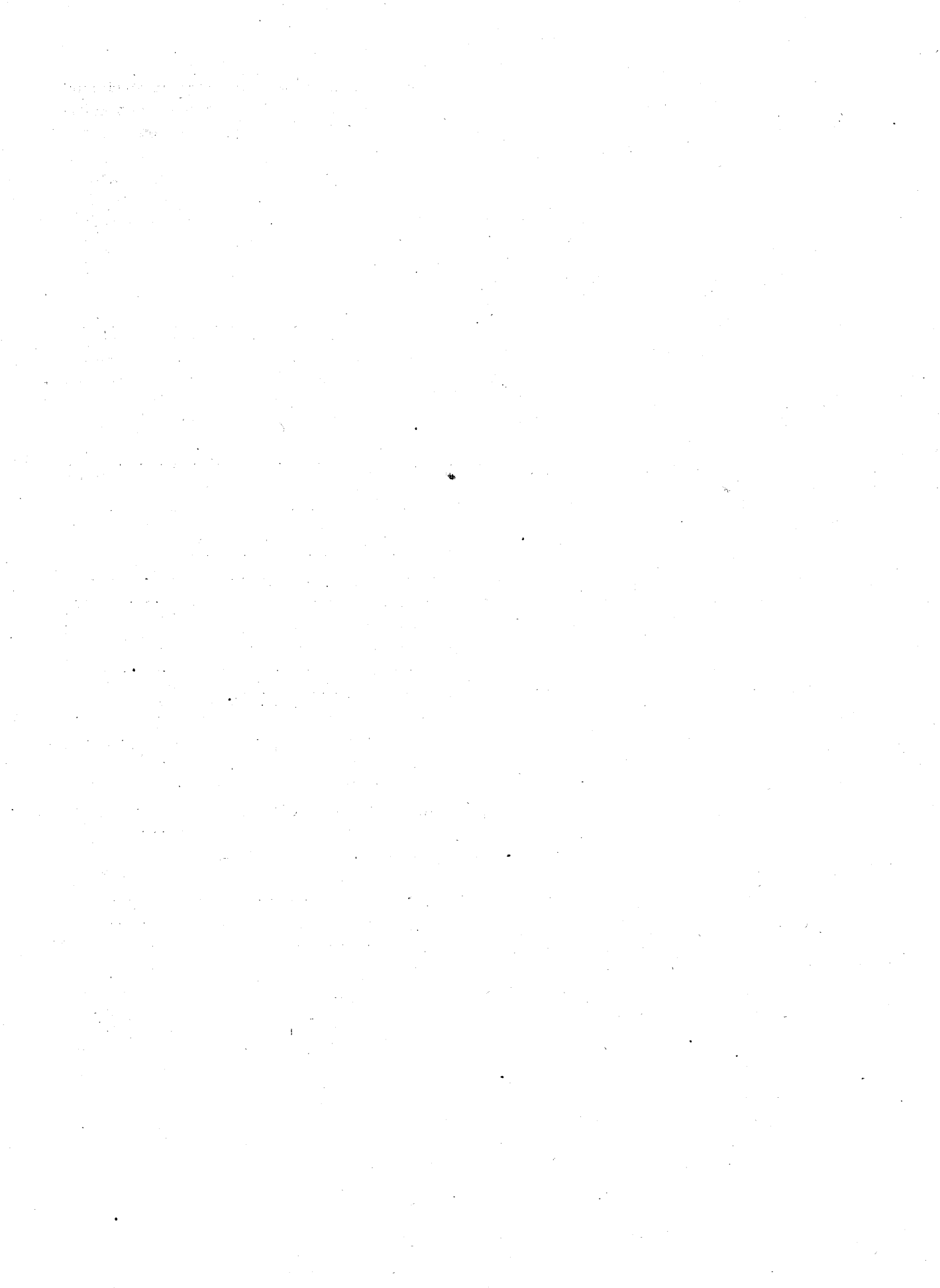
Tavazzuh eden bu duruma nazaran, müştedin iddiasına göre; gayrivârit bulunan bir sicil üzerine ve mer'i mevzuat hilâfına hakkında tatbik olunan tekaütlük muamelesinden dolayı vazifeli kaza merciine müracaat etmiş bulunması icabettiği halde, şu veya bu mülâhaza ile bu mercie gitmemesi, bu ihtilâfın; Teşkilâtı Esasiye Kanunu ve Dahilî Nizamname hükümleri ve yine Meclisin müstakar Yüksek içtihatları muvacehesinde encümenimizce tetkiki mümkün bulunmamıştır.

Vazife ciheti ise evvel emirde nazara alınacak, âmme nizamı ile ilgili hususlardan bulunmakla; müştekinin vâkı beyan ve iddiaları ve ibraz ettiği vesaik ve tatbik olunan muameledeki kanunilik ve gayrikanunilik derecesi incelenmek suretiyle zatî hâdisenin esasına geçilmesi de keza mümkün görülememiştir.

Gerek arz olunan bu kanuni esbaba ve gerekse Başvekâletin; Umumi Heyet'in tasvibi dairesinde yaptığı incelemeye göre; itiraz olunan 4088 sayılı Kararın kabulünü mutazammın 4/13 sayılı mazbatamızın yine aynen Umumi Heyetin Yüksek tasviplerine sunulması ittifakla kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet saygılarımızla arz olunur.

Arzuhal Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Konya	Bingöl
A. F. Ağaoğlu	N. Aras
Afyon K.	Çankırı
S. Koraltan	T. Akman
Edirne	Kastamonu
H. Maksutoğlu	M. Â. Mühto
	R. K. Timuroğlu

Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne mütedair Protokol'ün tasdikine dair kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası (1/206)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar ve Kanunlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/2856, 607

28 . II . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokolün tasdikine dair Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetinece 7 . II . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit 28 Şubat 1953 tarihli Dostluk ve İş Birliği Andlaşmasına ek 7 Kasım 1953 tarihli Anlaşmanın Taraflarca tasdikini mütaakıp «Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği» Belgrad'da faaliyete geçmiştir. Bilâhara Ek Anlaşmanın bazı boşluklar ihtiva ettiği ve filhakika 7 nei maddesinde âza memleketler mümessilleri ile yardımcıları ve üç mümessil nezdindeki diplomatik personele tanınan diplomatik imtiyaz ve muafiyetleri Daimî Sekreterlik Bürosu diplomatik personeline de tanıyan sarih bir hüküm taşımadığı müşahede edilmiştir. Bu personelin mesaisini müsmir surette ifa edebilmesi için, umumiyetle mümasil vazife görenlerin istifade etmekte buldukları diplomatik imtiyaz ve muafiyetlerden faydalanmaları uygun görülmüş ve bunu teminen Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti salâhiyettar mümessilleri arasında 20 Eylül 1954 tarihinde Belgrad'da bir protokol imza edilmiştir.

Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasındaki 7 Kasım 1953 tarihli Anlaşmanın bir hükmünü itmam maksadiyle imzalanan ve mezkûr Anlaşmanın bir parçasını teşkil eden bu protokolün tasdikü Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine saygı ile arz olunur,

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/206

Karar No. 42

25 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne mütedair Protokolün tasdikine dair olan kanun lâiyhası encümenimizde Hükümet mümessilleri de hazır olduğu halde incelendi.

Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Krallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında münakit 28 Şubat 1953 tarihli Dostluk ve İş Birliği Andlaşmasına ek 7 Kasım 1953 tarihli Anlaşmada bâzı bozukluklar olduğu anlaşılmış, bu arada Daimî Sekreterlik Bürosu diplomatik personeline de diplomatik imtiyaz ve muafiyetlerin tanınması uygun görülmüştür.

Bu haklardan adı geçen Büro personelinin de faydalanması encümenimizce de uygun görülmüş ve lâyiha ittifakla kabul edilmiştir.

Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olun-
amk üzere Yüksek Riyasete takdim olunur.
Hariciye Encümeni Reisi Bu M. M. ve Kâtip

İzmir	Denizli	
C. Baban	A. Çobanoğlu	
Bursa	Çanakkale	Çanakkale
H. Köymen	N. F. Alpkartal	B. Enüstün
Erzurum	Erzurum	İstanbul
R. S. Burçak	B. Dülger	L. Kırdar
İzmir	Kastamonu	
N. Pınar	B. Aktaş	
İmzada bulunamadı		
Manisa	Konya	
H. Bayur	Z. Ebüzziya	
	Manisa	
	A. Karaosmanoğlu	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokolün Tasdikine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — Belgrad'da 20 Eylül 1954 tarihinde imzalanan «Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği Memurlarının Diplomatik Statüsüne Mütedair Protokol» kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-
riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icra-
ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 . II . 1955

Başvekil	Devlet Vekili ve
A. Menderes	Başvekil Yardımcısı
	F. R. Zorlu
Devlet Vekili	Devlet Vekili
M. Sarol	Osman Kapani

Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
O. Ş. Çiçekdağ	E. Menderes
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
N. Gedik	F. Köprülü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
H. Polatkan	C. Yardımcı
Nafia Vekili	İktisat ve Ticaret Vekili
K. Zeytinoğlu	S. Yırcalı
Sih. ve İç. Mv. Vekili	G. ve İnhisarlar Vekili
Dr. B. Uz	E. Kalafat
Ziraat Vekili	Münakalât Vekili
N. Ökmen	M. Çavuşoğlu
Çalışma Vekili	İşletmeler Vekili
H. Erkmen	F. Qelikbaş

ANKARA ANDLAŞMASI DAIMİ SEKRETERLİĞİ MEMURLARININ DİPLOMATİK STA-
TÜSÜNE MÜTEDAİR PROTOKOL

Âkîd Taraflar;

Ankara Andlaşmasına ek 7 Kasım 1953 tarihli Anlaşmanın Ankara Andlaşması Daimî Sekreterliği diplomatik personelinin muafiyetlerine dair olan 7 nci maddesinin, Daimî Sekreterlik Bürosu diplomatik personeline, âza memleketler mümessilleri ile yardımcılara ve üç mümessil nezdindeki diplomatik personele tanınan diplomatik imtiyaz ve muafiyetleri tanıyan sarîh bir hüküm ihtiva etmediğini müşahede ederek,

Ek Anlaşmanın zikri geçen 7 nci maddesinin mâna ve gayesinin ister âza memleketler mümessilleri nezdinde ister Daimî Sekreterlik Bürosunda olsun Daimî Sekreterliğin diplomatik görev ifa eden bütün memurlarına imtiyaz ve muafiyetler temin etmek olduğunu göz önüne alarak,

İşbu Protokolü tanzime karar vermişler ve bu husus için mümessilleri olarak sırasıyla;

Ekselâns Bay Ağâh Aksel, Türkiye Büyükelçisi;

Ekselâns Bay Ljubomir Radovanoviç, Yugoslavya Büyükelçisi;

Ekselâns Bay Spyros Capetanides, Yunanistan Büyükelçisini;

Tâyin etmişler ve müşarünileyhler, salâhiyetnamelerini ibraz ve bu salâhiyetnamelerin usulüne uygunluğunu müşahadededen sonra aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

1. — Daimî Sekreterliğin Büro Şefine, Dahilî Nizamnamenin 9 ncu maddesinde derpiş olunan iki büro kâtibine, seksiyonlar üyelerine ve vazifeleri diplomatik mahiyette olmak şartıyla halen mevcut olanlara ilâveten büro ve seksiyonlara tâyin edilecek memurlara, Ankara Andlaşmasına ek 7 Kasım 1953 tarihli Anlaşmanın 7 nci maddesinde derpiş olunan diplomatik muafiyet ve imtiyazlar tam olarak tanınır.

2. — Tercüman, daktilo, odacı gibi yardımcı personelin bahis konusu diplomatik muafiyet ve imtiyazlardan istifade edip etmiyeceği Daimî Sekreterliğin bulunacağı memleketlerin her birinde diplomatik misyonlara dâhil aynı vasıflardaki şahıslara tatbik edilen rejime kıyasen tâyin olunur.

3. — İşbu Protokol her âkîd memleket tarafından kendi teşriî sistemine göre tasdik edilecektir. Tasdik eden Taraf diğer iki Âkîd Tarafı tasdik keyfiyetinden aynı zamanda haberdar edecektir. Protokol, son bildirim tarihinde yürürlüğe girecek ve yukarda bahsi geçen Ek Anlaşmanın tamamlayıcı parçasını teşkil edecektir.

Bu Protokol Fransızca ve birbirinin aynı olan üç nüsha halinde kaleme alınmış ve her Âkîd Tarafa birer nüshası tevdi olunmuştur.

Aralarındaki mutabakatı tasdik makamında Âkîd Taraflar temsilcileri işbu vesikaya imzalarını vaz'etmişlerdir.

Belgrad, 20 Eylül 1954.

6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü » ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/175)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2862, 215

27 Ocak 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 25.XII.1954 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişiğiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

İhtira beratları bugün iki prensip dâhilinde verilmektedir :

1. Yenilik vasfının tetkik edilmesi ;
2. Yenilik vasfının tetkik edilmemesi.

Yenilik vasfının tetkikini yapan idareler (Almanya,-İngiltere, Holânda....) ihtiram evvelce bilinen bir şey olup olmadığını tetkik etmekte ve hükümetlerin kefaleti altında berat vermekte ve yenilik vasfının tetkikini yapmayan idareler ise, ihtiram bu vasfını tetkik etmeden, beratları hükümetin kefaleti olmadan ita edilmektedir.

Avrupa Konseyi Vekil Delegeleri, Strasburg'da 5-12 Eylül 1952 tarihindeki 6 ncı toplantısı esnasında, âza devletlerin bir kısmı beratı tevdiinden evvel yeniliğini tetkik etmeye lüzum görmedikleri halde bâzı âza devletlerin böyle bir tetkikte bulunmakta olduklarını meydana koyan Berat Eksperleri Komitesinin 12 Temmuz 1952 tarihli raporuna ıttıla kesbederek, bir Avrupa Beratlar Ofisi ihdasının ilk şartı olduğuna kani bulunduğu bu konudaki muamelelerin hem muhterilerin ve hem de sanayi erbabının lehine olarak yeknesak bir hale getirilmesini arzu eyleyip ve Belçika, Fransa, Lüksemburg ve Holânda hükümetleri tarafından 6 Haziran 1947 de imzalanan anlaşmanın tatbikatı cümlesinden olarak ihdas edilen «La Haye Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» nü nazarı itibara alarak ;

1. İhtiraların yeniliği işini halen tetkik etmemekte olan âza devletlerce, yeniliğin tetkiki usulünün, berat talebinde bulunan kimse için ihtiyari bir usul olarak kabulünü,

2. Bu devletlerin, La Haye Milletlerarası Beratlar Enstitüsünü tesis eden anlaşmaya iltihak eylemelerini,

3. İhtiraların yeniliğini ön tetkika tâbi tutan devletlerin, kendi milli beraet ofisleri ve bunların Milletlerarası Beratlar Enstitüsü arasında malûmat ve personel mübadelesi ve karşılıklı istişari yollarıyla, sıkı bir iş birliği kurmalarını,

karar altına almış bulunmaktadır.

Bu karar üzerine Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği memleketimizin bu konudaki mevzuatın-

da, ihtiraların yeniliğini tetkik hususunda bir madde bulunmaması dolayısıyla, dikkatimizi kararın 1 ve 2 nci fıkralarını celbe davet eylemiş bulunmaktadır.

Mer'i 10 Mart 1296 tarihli İhtira Beratı Kanunumuzun 11 nci maddesi, berat istenilen muhteriyat için tahkikatı evveliye icra olunmamak, kâr ve zararı dilek sahibine ait bulunmak, ihtiran sıhhat ve hakikatini, yeniliği. Nef ve faydası ve tarifnamesinin sıhhat ve ihtiraa mutabakatı devletin zamân ve kefaleti altında olmamak üzere berat verilmektedir.

Avrupa Konseyine dâhil bulunan ve tetkik yapmayan devletler bu Anlaşmaya iştirak etmekte ve bu suretle dilek sahibinin arzusuna uyararak beratlar hükümetlerin kefaleti altında verilme yoluna gidilmektedir. Bu durum hem ihtira sahiplerinin ve hem de sanayicilerin haklarının daha ziyade korunması bakımından faydalı mülâhaza edilmektedir.

Bu Anlaşma hükümlerine uyularak yeniden hazırlanan İhtira Beratı Kanununa da bu hususta gerekli hükümler konulmuştur.

Anlaşmaya katıldığımız takdirde, ihtira tescilli talebinde bulunan muhteri arzu ettiği takdirde, masrafı kendisine ait olmak üzere, müracaatı bu Enstitüye gönderilerek yenilik vasfı tetkik ettirilecek ve bu vasfın mevcudiyeti halinde emsali ihtira iddialarına karşı hukuki imtiyaz ve takaddümü haiz olduğu beyaniyle berat verilecektir.

Hariciye Encümeni masbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No : 1/175

Karar No : 38

25 . II . 1955

Yüksek Reisliğe

6 Haziran 1947 tarihinde Lâ Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası, Hariciye, İktisat ve Ticaret vekâletleri temsilcilerinin huzurıyla encümenimizde incelendi.

Beratlar Enstitüsüne katıldığımız takdirde beratların verilmesi hükümetlerin kefaleti altına gireceği gibi, bu suretle hem ihtira sahiplerinin ve hem de sanayicilerin haklarının daha ziyade korunması mümkün olacaktır.

Memleketimizin menfaatlerine uygun mütalâa edilen kanun lâyihası encümenimizde, aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince İktisat Encümenine gön-

derilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Hariciye Encümeni Reisi Bu M. Muharriri
İzmir Denizli

C. Baban

A. Çobanoğlu

Ankara

Bursa

Çanakkale

M. F. Fenik

H. Köymen

N. F. Alpkartal

Çanakkale

Erzurum

Erzurum

B. Enüstün

R. S. Burçak

B. Dülger

Hatay

İstanbul

İstanbul

A. M. Breketoğlu

L. Kırdar

F. Tekil

İzmir

Kars

Kastamonu

S. Giz

T. Göle

B. Aktaş

Kocaeli

Manisa

Muğla

H. O. Erkan

H. Bayur

Z. Mandalıncı

Seyhan

Sinob

A. Topaloğlu

M. Tümerkan

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat Encümeni
Esasa No. 1/175
Karar No. 15

25. IV. 1955

Yüksek Reisliğe

6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası, Hariciye ve İktisat ve Ticaret vekâletleri temsilcileri hazır oldukları halde Encümenimizde tetkik ve müzakere olunmuştur.

Esbabı mucibede belirtilen hususlar muvafık mütalâa edilerek mezkûr enstitüye iltihakımız kabul edilmiş ve lâyihanın maddelerine geçilmiştir.

1 nei maddenin müzakeresinde :

Mer'î İhtira Beratı Kanunumuza göre tetkike tâbi tutulmaksızın her istiyene berat verildiği, bu meyanda hiçbir yenilik vasfı olmayışları için de berat talebedildiği, bu talepleri İktisat ve Ticaret Vekâletinin yerine getirmek mecburiyetinde olduğu anlaşılmıştır.

Meclise sevk edilmek üzere bulunduğu hükümet mümessilleri tarafından beyan edilen İhtira Beratı kanunu lâyihasının kanuniyet kes-

bedeği zamana kadar ihtiraları lüzumunda re'sen yenilik vasfının tetkikine tâbi tutmaya, Milletlerarası Beratlar Enstitüsünde mütehasıs memurları asli vazifelerine hâle gelmeksiz vazifelendirebilmesine dair hükümete mezuniyet itası zarurî görülmüş ve maddede buna göre tadilât yapılmıştır.

2 nei ve 3 nü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin yüksek tasviplerine arz olunmak üzere Reisliğe sunulur.

İktisat Encümeni Reisi Mazbata Muharriri

İstanbul		Zonguldak
N. A. Sav		S. Başol
İstanbul	İstanbul	İzmir
S. Gögen	H. Soriano	A. Aker
Kütahya		Ordu
İ. H. Veral		S. İşbakan
Trabzon		Trabzon
M. Harunoğlu		İ. Şener

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de, Holânda, Belçika, Fransa ve Lüksemburg hükümetleri tarafından müştereken kurulan (Milletlerarası Beratlar Enstitüsü) ne, ilişik anlaşmada yazılı esaslar dâhilinde iltihaka hükümet mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

25 . XII . 1954

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili
M. Sarol

Adliye Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

Dahiliye Vekili
N. Gedik

Maliye Vekili
H. Polatkan

Nafia Vekili
K. Zeytinoğlu

Sıh. ve İç. Mv. Vekili
Dr. B. Uz

Ziraat Vekili
N. Ökmen

Çalışma Vekili
H. Erkmen

Devlet Vekili ve
Başvekil Yardımcısı

F. R. Zorlu

Devlet Vekili

O. Kapani

Millî Müdafaa Vekili

E. Menderes

Hariciye Vekili

F. Köprülü

Maarif Vekili

C. Yardımcı

İktisat ve Ticaret Vekili

S. Yırcalı

G. ve İnhisarlar Vekili

E. Kalafat

Münakalât Vekili

M. Çavuşoğlu

İşletmeler Vekili

S. Ağaoğlu

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne iltihakımız hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 6 Haziran 1947 tarihinde La Haye'de, Holânda, Belçika, Fransa ve Lüksemburg hükümetleri tarafından müştereken kurulan «Milletlerarası Beratlar Enstitüsü» ne, ilişik anlaşmada yazılı esaslar dâhilinde iltihaka ve ihtiraları lüzumunda re'sen yenilik vasfının tetkikine tâbi tutmaya ve bu enstitüde mütehasız memurları, asli vazifelerine hâlel gelmeksizin vazifelendirmeye hükümet mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

6 HAZİRAN 1947 DE LÂ HAYE'DE İMZALANAN BERATLARA AİT MİLLETLERARASI BİR
BÜRONUN İHDASINA DAİR ANLAŞMA

20 Mart 1883 te Paris'te imza edilen, 14 Aralık 1900 de Bürüksel'de, 2 Haziran 1911 de Vasington'da, 6 Kasım 1925 te Lâ Haye'de ve 2 Haziran 1934 te Londra'da tadil edilen «Sınai Mülkiyetin Himayesine dair» Milletlerarası Anlaşmanın 15 nci maddesi mucibince, Majeste Holânda Kraliçesi Hükümeti, Majeste Belçika Kralı Hükümeti, Fransa Cumhuriyeti ve Haşmetlû Lüksemburg Büyük Düşesi Hükümeti beratlarla ait Milletlerarası bir büronun ihdası hususunda bir anlaşmanın akdini kararlaştırmışlar ve bunun için aşağıda isimleri yazılı tam salâhiyeti haiz mu-rahhaslarını tâyin etmişlerdir.

Majeste Holânda Kraliçesi Hükümeti Hariciye Nazırı Le Baron C. G. W. H. Van Boetzelaer Van Oosterhout,

Majeste Belçika Kırallığı Hükümeti, Lâ Haye'de fevkalâde Büyükelçi ve Murahhas
L. C. Namry,

Fransa Cumhuriyeti, Lâ Haye'de fevkalâde Büyükelçi ve Murahhas
Jean Rivière.

Haşmetlû Lüksemburg Büyük Düşesi Hükümeti, Lâ Haye'de fevkalâde Murahhas ve Elçi
Augute Corlart

Bu şahsiyetler haiz oldukları tam salâhiyetnamelerini usulü dairesinde teati ettikten sonra aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

İşbu Anlaşmaya taraf olan devletlerin hükümetlerine, sınai mülkiyetin himayesine mahsus millî teşkilâta tevdi edilmiş olan berat taleplerinin mevzuu, ihtiraların yeniliği hakkında esbabı mucibe ile beraber fikir ve mütalâa beyan etmekle mükellef, beratlarla ait Milletlerarası bir Büro tesis edilmiştir. Keza beratlarla ait Milletlerarası Büro mezkûr teşkilâta, berat taleplerine mevzu olmayan ihtiraların da yeniliği hakkında bilgi verebilir.

Madde — 2.

Büroya vazifesini ifa hususunda yardım etmek için işbu anlaşmaya iştirak eden hükümetlerden her biri, bu sahada elinde bulunabilecek olan veya toplayabileceği vesikaları ve bilhassa verilmiş olan beratların fâsküllerini, tetkik edeceği berat taleplerinin asıllarını veya tasdikli suretlerini, fotoğrafla çekilen kopyalarını veya mikrofoto kopyalarını gönderecektir. Bu işlere en kısa bir müddet zarfında başlanacaktır.

Madde — 3.

Büronun faaliyeti, işbu anlaşmaya iştirak etmiş olan devletlere ait hükümetlerce tâyin edilecek birer âzadan mürekkep bir idare heyeti tarafından temin edilir. Heyet her sene Reisini intihabeder.

Madde — 4.

Bu heyet mevcudun üçte iki ekseriyetiyle büronun müdürünü tâyin ve tahsisatını tesbit eder. Müdürün işbu Anlaşmaya dâhil bir devletin tebaasından olması şarttır.

Heyet senelik varîdat ve masraf bütçesini ve lüzumunda bunu tâdil eden veya munzam bütçeleri tânzim ve müdürün hesaplarını kontrol ve tasdik ve büronun dahilî ve malî talimatnamele-ri ni tesbit eder

Madde — 5.

Dahili talimatnamenin hususi bir hükmü beratlarla ait milletlerarası Büronun Bern'de teesüs etmiş olan sınai mülkiyetin himayesine mahsus milletlerarası Büro ile olan münasebetlerini tesbit eder.

Mali talimatname bilhassa bütçe ve onun tatbikatı üzerinde icra edilecek olan kontrol usulünü tesbit eder.

Madde — 6.

İşbu anlaşmaya iştirak etmiş olan her devlet idare heyetinde kendini diğer bir âküd devletinin temsileisi ile temsil ettirebilir. Bununla beraber hiçbir devletin temsilcisi ikiden fazla rey hakkına malik değildir.

Madde — 7.

İdare Heyeti kararları reylerin ekseriyeti ile alınır. Reylerin müsavi gelmesi halinde reisin reyi ile iştirak ettiği taraf tercih edilir.

Madde — 8.

Büro, işbu anlaşmaya iştirak etmiş olan devletlerin sehavetine mazhar olup Holânda Kırallık Hükümetinin daimî himayesi altına vaz'edilmiştir.

Büronun merkezi La Haye'de tesbit edilmiştir.

Madde — 9.

Büronun gelirleri şunlardır :

a) İşbu anlaşmaya iştirak eden devletlerin her birinin giriş aidatı ile senelik aidat, bu aidatın miktarı sınai mülkiyetin himayesine mahsus Paris İttihadı Anlaşmasınının 13 ncü maddesinin 8 ve 9 ncü fıkralarında derpiş edilmiş olan aynı şartlar dâhilinde tesbit olunur.

b) Her devletin sınai mülkiyete mahsus teşkilâtı tarafından vâkı talep üzerine, bu teşkilâta gönderilecek bilûmum fikir ve mütalâalardan alınan ücret, Büronun fikirleri, prensip olarak yalnız bu teşkilâta bildirilir.

Bundan başka, İdare Heyeti, Büroya, bahis mevzuu resmî teşekküllere ve istisnai olarak hususi grup veya fertlere ika edilmiş hizmet mukabilinde ücret almasına salâhiyet verebilir.

Madde — 10.

İşbu Anlaşma tasdik edilecektir. Anlaşma, tasdike ait vesikaların imzasını koyan dört Devlet tarafından La Haye'de Hariciye Nezaretine tevdi edildiği andan itibaren mer'iyete girecektir.

Madde — 11.

İşbu Anlaşma mer'iyete girdikten sonra onu imzalamış olan, sınai mülkiyetin himayesine mahsus milletlerarası ittihat âzası her devlet her zaman bu Anlaşmaya iltihak edebilir. Bu iltihak diploması yoluyla Holânda Kırallık Hükümetine bildirilir ve bu Hükümet iltihaktan diğer bütün Âküd devletleri haberdar eder.

Madde — 12.

İşbu Anlaşmayı imza eden devletlerle bu Anlaşmaya sonradan iltihak etmiş devletler kendi haklarında mer'iyete girdiği tarihten beş senelik bir müddet geçmedikçe bu Anlaşmadan çıka-

mazlar. Çıkma ihbarı Holânda Kırallık Hükümetince alındığı tarihten itibaren bir sene sonra hüküm ifade der.

Madde — 13.

İşbu Anlaşmaya dâhil devletlerin adedi, Anlaşmadan çıkma suretiyle dörtten aşağı düştüğü takdirde Büro kendiliğinden infisah eder ve varlığı en son âkîdler arasında, bunların giriş ve senelik olarak verdikleri aidatın yekûnu nispetinde taksim edilir.

Madde — 14.

İşbu Anlaşma, Büronun sınai mülkiyete ait yaptığı işlerin ıslahı ve icabında faaliyet sahasında tekemmül ve tevsii için yapılacak muhtemel tadillere tâbi tutulmak maksadiyle zaman zaman gözden geçirilecektir.

İşbu Anlaşmayı tasdikan yukarda zikredilen mürahaslar Anlaşmaya imzalarını ve mühürlerini vaz'etmişlerdir.

Lâ Haye'de 6 Haziran 1947 tarihinde Holânda ve Fransızca lisanlarında olmak üzere ve her iki metin aynı mahiyeti haiz bulunmak şartıyla dört nüsha olarak tanzim edilmiştir.

